

LECTORI BENEVOLO

Salutem!

I librum præsen-
sentem omnium
eruditorum se-
vera benignaque
judicia subitu-
rum dicerem,
vanus & arrogans jure meritoque re-
rum intelligentibus haberer. Sicuti
enim a multis laudari, culpari a mul-
tis, non cuivis contingit, sed viro-
rum notabilem famam adeptorum
peculiare fatum est. Ita omnium
censuram experiri, & non tantum
volitare per ora virum, qui vivunt,
sed futuris plane seculis perpetuæ
):(2 disce-

disceptationis argumentum præbere
 sortem humanam tam evidenter ex-
 cedit, quam inficete quorundam fa-
 ctus id sperat. Quicquid est scitu &
 notatu dignum jam diu dictum, mu-
 tata tantum persona, habituve ad
 seculum accomodato denuo in sce-
 nam a prudentibus producit veritas.
 Inde frustra sunt omnes, qui in re-
 bus, sæpe titivilitii, nescio, quæ inaudi-
 ta & nondum detecta, sibi videntur
 observasse, præstructo in hunc finem
 magnifico scriptis suis prætorio.
 Neque vero inani huic præsumptioni
 ullum robur accedit ex acerbe di-
 ctis & inspersis in aliorum famam
 injuriis. Quisque suos patimur manes
 nec quisquam adeo omni vitio caret,
 ut in alterum jure paratus sit dicere.
 Quid interest quoque eruditi orbis
 vel minutissimos nævos hujus aut il-
 lius scire? Annon longe suavius acci-
 dit viatori inexperto, si per recte in-
 stitu-

stitutum iter ducatur, quam si per
 damna, per Syrtes, per omnia præcipi-
 tia ac devia, in quæ alii incuria delapsi
 sunt, additis de singulis tædiosis mo-
 nitis, cum fastidio trahatur. Imo
 nequidem novitas frequenti & acer-
 bæ censuræ inest, ita enim VVarlef.
de abbrev. lit. part. II. c. 1. p. 131. Neque
ii veri Icti, quorum in scriptis passim
legitur: ridiculus est Gailius, falsus est
Mynsinger, errat Menochius, sibi non
constat Cujacius, delirat Zasius &c.
 Præcipue facies Jurisprudentiæ no-
 stræ alia omnia suadet. Siquidem tan-
 ta & tam obscura Legum multitudine
 obruti sumus, ut vel sagacissimis
 sæpissime aqua hæreat. Nam uti in
 cæteris disciplinis, quæ interpretandi
 conjecturis nituntur, simplici ac uno
 labore defungi licet, ita hic vix ite-
 ratis curis & geminato studio pro-
 gredi datum est. Neque rationes dif-
 ficultatis eminus quærendæ. In hac

disciplina indagandus est sensus. Ast
 cuius? juris, vel plane peregrini & con-
 cisi ut: Civilis, vel a memoria nostra
 satis remoti, multisque technis & a-
 stutia incrustati, ut: Canonici, vel
 culpabili negligentia sepulti, ut: Sa-
 xonici & Suevici, vel in hunc usque
 diem non satis emendate editi, ut:
 Recessuum imperii. Quanta hic non
 opus veteris ævi notitia & status, sed
 quantæ non ubique lacunæ. Qui an-
 tiquitus gesta annotarunt, Legumla-
 tiones, tanquam rem quotidianam,
 memoratu indignas crediderunt, qui
 vero jura compilarunt nimis mole-
 stam metabasin in aliud disciplinæ
 genus putarunt, historicas illorum o-
 rigines sat idonee indagasse. Sed quid
 proficitur ad unguem nosse mentem
 legum, si, quæ fata passæ sunt, quo-
 modo olim mutata, vel iis derogata,
 an & quomodo hodie recepta,
 quid in collisione dicendum, ignore-
 tur.

tur. Quam sæpe hic quæso nodus
 gordius non solvendus est, sed gladio
 secandus. Quot non opus conjectu-
 ris, imo divinationibus, opinionibus
 & commentis in hoc unum, si felicis-
 sime conatus succedunt desinentibus,
 quod res ita se habere vero similiter
 possit, neutiquam, quod indubitato
 ita se habeat. Et quamvis nobis non
 desint viri cordati qui suas animi ac
 corporis dotes minime celarunt, sed
 prudentis mercatoris in modum, has
 suas merces venales satis comtas &
 pexas protruserunt, non tamen ex-
 inde satis tuto constat, an præsens re-
 medium ab illorum ingenii bonitate
 sperandum sit? Est insuper & aliud
 impedimentum, nempe quod me-
 thodus desit in communi tradenda
 juris ratione idque eo, quod plerum-
 que ordo juris civilis pro Cynosura
 habeatur. Sunt autem hujus libri
 quatuor, Codex, Digesta, Novellæ,

Institutiones. Continent singuli Le-
 ges salubres, sapientes & non unius
 tantum Imperatoris autoritate mu-
 nitas. Sed quæstio non est de Legi-
 bus, quamvis & de his judicare non
 semper piaculum quibusdam sit,
 præcipue cum extrinsecus advenerint,
 ut in præsentem supremum magistra-
 tum censura non redundet, hoc enim
 demum cum officio subditi pugnat.
 Unde non tantum audiri vult MESTER-
TIVS aliquis, qui justitiam legum Ro-
 manarum ad cælum extollit, sed nec
 repulsum expectat PAGENSTECHERVS,
 qui de nævis perorat. Accedit, quod
 jurisprudentia contineat etiam par-
 tem nomotheticam, quæ nimis jeju-
 na foret si regulæ illius non ad notissi-
 ma exempla, quæ inter Romanorum
 leges sunt, applicentur. Solæ leges
 Mosaicæ, utpote divinæ, sine mendis
 sunt. Humanæ autem, quia homi-
 nes vitiiis non carent, sine aperta le-
 gum

gum divinarum injuria, pro omni ex parte beatis celebrari nequeunt. Ast hæc ὡς ἐν παραπόρῳ. Methodus codicis longe abit a digestis, cum Codex XII. Digesta 50. libris absolvantur. Vicissim autem titulorum multo in Codice largior, quam in digestis seges est. Non potest solida satis ratio reddi, neque de librorum, neque de titulorum numero. Licet decies evolueris titulum, non tamen recordaberis, ubi extet, si undecima vice inspiciendus sit. Argumenta diversa invenis hic juncta, jungenda transposita & in minutas particulas scissa, quæ sub uno rubro comparere debent. Si dubites, adde quæso viri inter mortales juris scientissimi IACOBI GOTHOFREDI *præfat. ad Cod. Theod.* qui de bis positis & vagantibus legibus plura suppeditabit. Methodo digestorum, nec ipsi Imperatori ita placuit, ut in docendo sequenda sit *v. pag. 57. §. 4.*

ibique not. in proleg. nostr. Nec obstabit CUIACII effatum : in pandectis coherere omnia & arte mirabili digesta esse, ut ineptissimi sint, qui alia desiderant, vel comminiscuntur. Nam cui experientia propria non plus valet, quam aliorum testimonia, is potest haud gravatim legere, quæ habet CONRINGIVS de vera & varia iurispr. p. 131. & AVCTOR reconcin. corp. iur. Ars iuris inquit VULTEIVS in idea iur. log. p. 2. libris Iustinianeis comprehensa, non tam artis nomen meretur, quam vage alicujus & non admodum sibi constantis, farraginis &c. Et quamvis sint (sunt verba SCHVTZII in programm. Rennem. præmiss.) qui methodum in libris pandectarum & Codicis suaviter exosculantur, frustra tamen hæctenus sudatum est in ostendenda connexionione, quod HUGO DONELIVS L. I. Comm. de iur. civ. c. I. ad oculum demonstravit. In digestis & codice per-

perpetua ordinis causa (ita Illustriss.
 LEIBNVTZ *de meth. iur. p. 46.*) est *vete-*
ris iuris ratio, quæ tantum ad hodiernam,
quantum sus ad Minervam. Ut
 taceam suffragia ALTHVSI, VIGELII, LA-
 GI, RENNEMANNI, FELDENI &c. Novel-
 læ sunt congestæ secundum annos
 promulgationis. Qualis sit metho-
 dus efferre placet verbis iurisconsul-
 tissimi BALDVINI, *in Iustin. p. 573. si quis*
roget, ecquis tandem, aut collegerit,
veççàs, quas annis XII. Iustinianus
sparsit, aut in unum jus volumen con-
gesserit: fatebor, mihi notum non esse
hunc Rhapsodum, sed simul dicam, far-
raginem esse sine ulla arte congestatam.
 Semper putavi quod institutis suis
 constet ordo, sua connexio. Verum
 aurem vellicat celeberrimus in hac
 Salana quondam Antecessor VVESEN-
 BEGIVS *ad §. sed ut nihil J. de testam.*
Laudent, qui volent & quantum vo-
lent, hos elementarios libellos, mihi
 (ut

(ut quod sentio dicam), nec materies, nec methodus, si qua tamen adhibita est, neque hic, neque in aliis collectorum operibus placet. Nec puto difficile fore aliquid melius ex his quæ supersunt reliquiis, adornare &c. Gravius VULTEIVS d.l. p. 3. quam *αὐτοδότης, sit liber, quam imperfectus, quam inartificiosus, jam primum a magni nominis Jurisconsultis animadversum & annotatum est.* Paulo aliter cit. DN. LEIBNVZ. p. 44. d. l. Institutionum methodus per personas actiones & res superflua est, actiones enim tam ex jure personarum, quam rerum fluunt & persone v. c. *servus habentur pro rebus, datur servi & equi vindicatio &c.* Hæc tamen non eo adducta volo, quasi nescio, quas delicias e iuris civilis censuris caperem, sed tantum, ut aliquatenus mihi viam muniam ad dicendas rationes. cur abiverim a trito hætenus itinere. Neque enim sola auctoritas virorum clarorum me movit ad divulgandum aliquale hoc specimen. Potissimum argumentum mihi fuit, quod sacratissimum Imperatorem, si non in omnibus, certe in plerisque libris non tam systema artis conscribere, quam auctoritate legislatoria leges tantum colligere ac promulgare voluisse deprehenderim. Unde factum est, quod divisiones, regulæ universales, definitiones, harum limitationes non vna serie in corpore juris extant, sed per exempla & casus speciales procedatur. Sic v. c. quid dominium, quot ejus divisiones, &c. quid contractus, quis contra-

here

here posfit, quod contractus objectum, quæ communia contractus &c. quid vere testamentum, quomodo distinguendum, quæ communia omni testamento, quæ ratio testamentum, numeri, qualitatis &c. VNO notanter dico VNO CONTEXTV nullibi traditur. Dein ex tot titulis Codicis ac digestorum confusus redditur animus discentium, qui serio jurisprudentiæ incumbunt. Nam ita ratiocinantur: librorum sunt quinquaginta in Digestis, duodecim in Codice, Novellarum numerus centenarium excedit, quot ergo tandem erunt iuris capita? forte adhuc plura, forte occurreret novum in praxi. Adeoque semper fluctuant, quia universales conceptus desunt, nesciunt, ubi locandum, vel falso locant, vel antiquata obtorto collo applicant, unde tot inepta argumenta a simili & analogo. Accedit, quod multa inutilia v. c. de Magistratibus Romanorum, Servitutibus, Successionibus per SCta antiquata, tradantur, necessaria multa v. c. de utroque processu, prædiorum divisione ex legibus suetæ methodi omittantur. An v. c. esset hoc tironi & linguæ latinæ ignaro utiliter grammaticam tradere, si quis partim ex Ennii versibus, decemvirorum legibus duodecim tabularum, aliisve vetustissimis fragmentis aliquot regulas efformaret, eis deinde aliquot eloquentiæ præcepta ex Cicerone, sed rursus sine connexionem immisceret?

Quod dictionis genus, quæ latinitas quæso

a te inde speraretur, quæ cultura animi juvenilis. Sed ipse applicationem quæso instituas. Vult sapientissimus Imperator, ut a levibus & quæ in rerum argumentis obtinent, auspicemur, cur itaque insuper habemus consilium tam illustre. Sed cave sis, ne putes, nos existimare in notitia compendii alicujus moderni subsistendum futuro Jurisconsulto. Hæc est nostra mens PRIMO, ne vel confusione tractationis, vel sterilitate argumentorum obsoletorum tædium creetur juris cultori, necessum videri, ut integra artis præcepta juris usitati, quo studii utilitatem videat, & benedigesti, quo memoriæ consulatur, explicentur. Dum hæc geritur, audit a præceptore suo discens, nunc civile jus, nunc canonicum, nunc imperii recessus, nunc specula utraque Germaniæ &c. allegari. Accenditur animus itaque, insensibiliter honestissimo desiderio singula hæc exactius nosse & distinctius. Opus itaque erit separatis postea studiis & opera ex antiquitate ipsi hæc explicare, habitis nunc ad puras leges civiles, nunc ad Recessus Imperii, & ita porro lectionibus. Terminos artis intelligit jam juris cultor, ut promte progredi possit, usum fori summam quidem, certo tamen tenet, ut peregrinorum & antiquorum explicatione turbari nequeat. Addamus & hoc, fato abripiuntur vel parentes nostri, vel vi hostili auferuntur, aut incendio consumuntur ipsius opes, academia

demia ipsi mature relinquenda est. Damnum non adeo grave erit, tenet jam, quæ ex usu sunt, materiarum numerum, sedes, definitiones, regulas &c. Potest, non ita commode quidem ac sub ductu vivi præceptoris (neque vero natura nos fecit, ut commoditati studeamus) potest tamen, quod sufficit, bonorum librorum lectione reliqua proprio Marte perficere. Vides idcirco ex nostro instituto pauperibus & divitibus, mediocriter & profunde jura scientibus consuli. Discentes a textu non abduci, sed manu ad eum duci. Confusionem tolli, ordinem, animam studiorum, induci. Hæc B. L. si te non movent, movebo tibi adhuc binas quæstiones I. Annon jam diu libri veteris testamenti in historicos & propheticos, novi in historicos & doctrinales satis bene divisi, nihilominus a theologis alio ordine in systemate proponi possint? II, Annon si liceat leges sub variis titulis extantes & dispersas aliter ordinare, uti factum in omnibus fere systematibus v. c. Eckolti, Schopferi &c. itidem licitum titulos ipsos alia ratione digerere & componere? cum tamen leges sine dubio sint res rubro seu titulo veluti sanctior & præstantior. Sed opus est, ut indicem, per quos profecerim, Methodum debeo. BALDVI-NO, APELIO atque THOMASIO. Postmodum enim certam, dominium & obligationem esse fontes juris, reliqua partitio fere aliter fieri nequit.

quit. In argumento rerum divisionis multa accepta fero DN. LEISERO *de jur. Georg.* servitutes magnam partem è VVAIZENEGGERO, triplicem succedendi classem ex aureis STRTKII scriptis, hausi. Ex cujus scriniis non una quoque in materia contractuum petii. In processu civili MARTINVM, in criminalibus MATTHÆMV præ oculis habui. De Tutela doctrina ex B. PAVLO SCHROETERO VRATISLAVIENSI ICTO derivata est magnam partem. Neque reliquos in singulis titulis tacui. Stultum quoque foret, si me ipsum jus effinxisse dicerem. Publice quoque me obstrictissimum profiteor MAGNIFICO DN. DECANO FRISIO, quod non saltem benignissimum se mihi in ipsa censura, sed quoque in subministrandis subsidiis exhibuerit. Neque dissimulanter ferenda est SLEVOGTII & BRVCKNERI, at QVANTORVM NOMINVM in commodandis bonis auctoribus munificentia. Ad commentitium Momum & Zoilum, non habeo, quod dicam, nolo enim larvas mihi fingere, quas oppugnem. Si tamen, quod propter ab initio dicta vix spero, verus vivusque proditurus est contradictor, quia par in parem non habet imperium, leges ipsi præscribere non audeo. Præcipue cum regulæ justæ honesti, decori & prudentiæ hodie ubique MAGNI PHILOSOPHI opera prostant.